

PREHISTORIA I CYWILIZACJE STAROŻYTNEGO WSCHODU – LEKCJA POWT.

1. Pojęcia – wpisz nazwy poniższych pojęć. Możesz skorzystać ze spisu pod tabelą:

Nazwa pojęcia	Opis
Era	Okres zapoczątkowany jakimś ważnym wydarzeniem, od którego zaczynamy liczyć lata
Historia	Nauka o przeszłości, nauka o dziejach.
Prehistoria	Epoka obejmująca okres pradziejów ludzkości do czasu poznania pisma i powstania źródeł pisanych
Paleolit	Starsza epoka kamienna, zwana epoką kamienia łupanego.
Neolit	Młodsza epoka kamienna, zwana również epoką kamienia gładzonego.
Rewolucja neolityczna	Proces gwałtownych zmian, który dokonał się między 10, a 8 tys. p.n.e., a który polegał na przejściu z koczowniczego do osiadłego trybu życia oraz na przejściu od zbieractwa i łowiectwa do uprawy roli i hodowli.
Cywilizacja	Całokształt materialnego i duchowego dorobku społeczeństwa, wytworzonego w ciągu dziejów i przekazywanego z pokolenia na pokolenie.
Monarchia despotyczna	Ustrój w którym władza należy do monarchy, który ma nieograniczoną władzę, usankcjonowaną boskim pochodzeniem lub przyzwoleniem bogów.
Politeizm	Wielobóstwo
Monoteizm	Wiara w jednego boga.
System irygacyjny	System kanałów nawadniających oraz tam i sztucznych jezior.
Zikkurat	Świątynia w starożytnej Mezopotamii. Piramida schodkowa.
Mumifikacja	Proces balsamowania zwłok.
Judaizm	Religia żydowska.
Zoomorfizm	Nadawanie ludziom cech zwierzęcych.
Monumentalizm	Wyolbrzymianie. Cecha budowli starożytnych – były olbrzymie
Zasada talionu	Zasada prawa Hammurabiego „Oko za oko ząb za ząb”
Kodeks	Spisany zbiór praw

2. Osiągnięcia cywilizacji starożytnych – w poniższej tabeli wypisz największe osiągnięcia cywilizacji starożytnego Egiptu i Mezopotamii

	Egipt	Mezopotamia
Pismo	Hieroglificzne. Materiałem na którym pisano był papirus.	Klinowe. Materiałem na którym pisano była glina, często później wypalana.
Kalendarz	Słoneczny	Księżycowy
Astronomia	Podzielili rok na 365 dni	Podzielili dobę na 24 godziny, a godzinę na 60 minut, minutę na 60 sekund
	Potrafili obliczyć zaćmienie Słońca i Księżyca. Znali najbliższe planety.	Potrafili obliczyć zaćmienie Słońca i Księżyca. Znali najbliższe planety.
Matematyka	Potrafili obliczyć pole powierzchni i objętość brył geometrycznych.	Potrafili obliczyć pole powierzchni i objętość brył geometrycznych.
	Znali pierwiastki kwadratowe i sześciennie.	Znali pierwiastki kwadratowe i sześciennie.
	Stworzyli system dziesiętny.	Stworzyli system sześć dziesiętny. Znali liczbę 0.
		Stwierdzili, że kąt ma 360 °
Medycyna	Znali się na chirurgii – potrafili składać złamane kości.	Stosowali ziołolecznictwo.
	Potrafili przeprowadzić trepanację czaszki.	Potrafili składać złamane kości.
Budowle	Budowali monumentalne budowle z kamienia – świątynie.	Budowali monumentalne budowle z cegły – świątynie i pałace.
	Potrafili zbudować wielkie piramidy, które pełniły funkcję grobowców	Jednym z największych osiągnięć były ogrody Semiramidy – ogrody na tarasach.
	Podstawowym budulcem był kamień, często pokrywany płaskorzeźbami lub hieroglifami.	Podstawowym budulcem była wypalana cegła pokryta kolorową polichromią.
Hydrotechnika	Stworzyli system irygacyjny – dostarczali wodę na dalej położone pola.	Stworzyli system irygacyjny – sieć kanałów oraz tam powstrzymujących powódź.
Rzeźba	Monumentalna, wykonana często w kamieniu. Przedstawiała faraonów, bogów itp. Oprócz tego odlewano figurki w metalu. Do grobowców składano małe drewniane figurki lub gliniane.	Bardzo często stosowano kamienne płaskorzeźby, które przedstawiały sceny z życia społeczności, upamiętniały wielkie podboje czy władców. Kamienne reliefy ozdabiały ściany pałaców w Asyrii.
Malarstwo	Pasmowe, stanowiło element zdobniczy komór grobowych. Łączono je z hieroglifami. Stosowano w nim określony kanon: ✓ wielkość postaci zależała od jej miejsca w hierarchii społecznej, ✓ twarz i stopy były ukazywane z profilu podczas gdy reszta ciała z przodu.	
Rzemiosło	Na bardzo wysokim poziomie kamieniarstwo, jubilerstwo, wytop metali – złota, miedzi, brązu. Potrafili wytwarzać szkło.	Na bardzo wysokim poziomie ceramika, jubilerstwo, ozdabianie elementów drewnianych, wytop metali – złota, miedzi, brązu.
Technika	Wydobywanie olbrzymich bloków	Wynaleźli koło garncarskie i

	<p>kamiennych w kamieniołomach wyłącznie z użyciem brązowych i kamiennych narzędzi. Transport wielkich bloków kamiennych na duże odległości. Podnoszenie ciężkich bloków na duże wysokości przy użyciu bloczków i lin. Potrafili dostarczać wodę na wyżej położone pola.</p>	<p>transportowe. Potrafili budować wspaniałe fortyfikacje, bramy, wieże, zikkuraty.</p>
--	--	---

3. Podpisz poniższe zdjęcia :

	
<p>Cywilizacja egipska Na zdjęciu przedstawiono pylony przed wejściem do świątyni</p>	<p>Cywilizacja egipska Na zdjęciu przedstawiono piramidy w Gizie</p>
	
<p>Cywilizacja mezopotamska Na zdjęciu przedstawiono stellę z kodeksem Hammurabiego</p>	<p>Cywilizacja mezopotamska Na zdjęciu przedstawiono bramę Ishtar z Babilonu</p>
	
<p>Cywilizacja mezopotamska Na zdjęciu przedstawiono zikkurat</p>	<p>Cywilizacja egipska Na zdjęciu przedstawiono maskę z grobowca Tutenchamona</p>

	
<p>Cywilizacja indyjska Na zdjęciu przedstawiono posąg Buddy</p>	<p>Cywilizacja chińska Na zdjęciu przedstawiono mur chiński</p>
	
<p>Cywilizacja indyjska Na zdjęciu przedstawiono cytadelę z basenem w jednym z miast cywilizacji Indusu.</p>	<p>Cywilizacja chińska Na zdjęciu przedstawiono terakotową armię c grobowca cesarza Szy Huang Ti</p>

4. Uczeń powinien umieć wykonać polecenia na mapie

MAPA:

- wskaż obszar Żywnego Półksiężyca wskaż na mapie rzeki, nad którymi powstały najstarsze cywilizacje i wpisz ich nazwy
- wskaż Mezopotamię (Sumer, Babilonię, Asyrię), Egipt, Palestynę, Fenicję, Syrię, Persję, Chiny, cywilizację Indusu

5. Porównaj politeizm i judaizm uwzględniając następujące informacje:

- (1) W ilu bogów wierzono? Jak się nazywali? (Podaj przykłady)
- (2) Jak ich sobie wyobrażano?
- (3) Jakie były formy kultu?
- (4) Czy religia ma święte księgi? Jeżeli tak to jakie?
- (5) Czy wierzono w życie po śmierci? Jeżeli tak to co trzeba było zrobić by się odrodzić? Jakie stosowano obrządku pogrzebowe?

Politeizm	Judaizm
<p>(1) Wierzono w wielu bogów, których utożsamiano z siłami natury. W Egipcie np. w Ozyrysa, Horusa, Ra, Izydę, Seta, Bastet itp. W Mezopotamii w Marduka, Isztar, Anu, Assura, itp.</p>	<p>(1) Wierzono w jednego boga – Jahwe, pana wszechświata i stwórcy wszystkich rzeczy.</p>
<p>(2) Wyobrażano ich sobie jako ludzi, pół zwierzęta- pół ludzi, jako zwierzęta – Egipt. W Mezopotamii nadawano im kształty ludzkie.</p>	<p>(2) Bóg jest bezcielesny – nie ma postaci. Pojawia się w Biblii np. pod postacią gorejącego krzewu.</p>
<p>(3) Bogom budowano świątynie, w których trzymano posągi ich przedstawiające. Posągi</p>	<p>(3) Żydzi zobowiązali się przestrzegać 10 przykazań, które otrzymał od Boga Mojżesz.</p>

te myto, ubierano, dostarczano pożywienie. Składano im ofiary.	Zbudowali mu świątynię w Jerozolimie, w której trzymano Arkę z przykazaniami. Nie wolno było spożywać innych potraw niż koszerne. Przestrzegano świąt.
(4) Nie stworzono świętych ksiąg.	(4) Świętą Księgą jest Biblia – jej najważniejszą częścią jest Tora czyli Pięcioksiąg Mojżesza – pierwszych pięć ksiąg : Rodzaju, Wyjścia, Kapłańska, Liczb Powtórzonego prawa. Oprócz tego powstał Talmud – jest zestawem komentarzy do Tory, zbiorem zasad religijnych, które obowiązują wszystkich Żydów.
(5) W Egipcie wierzono w życie po śmierci. Było one możliwe po przejściu sądu Ozyrysa. Drugim warunkiem życia po śmierci było zachowanie ciała, dlatego je mumifikowano. Wraz z ciałem miała zostać zachowana część duszy ludzkiej. Do grobów wkładano wszystko co człowiekowi będzie potrzebne po śmierci.	(5) W judaizmie wierzy się, że przyjdzie dzień sądu ostatecznego, podczas którego bóg będzie sądził wszystkich ludzi. Jeżeli człowiek przejdzie tę próbę będzie żył wiecznie. Warunkiem jest życie zgodnie z 10 przykazaniami i bezwzględne posłuszeństwo Bogu. Po śmierci ciało zmarłego chowano w grobie.

6. Uczeń powinien umieć wskazać cechy:

- paleolitu i neolitu; umieć porównać te epoki,
- religii egipskiej (umieć opisać wierzenia Egipcjan)
- społeczeństwa egipskiego (znać warstwy społeczne i zajęcia ludności)
- monarchii despotycznej na przykładzie Egiptu
- religii judajskiej (najważniejsze poglądy Izraelitów)

7. Uczeń zna podział źródeł historycznych:

- wymienia rodzaje źródeł pisanych i niepisanych, podaje przykłady

8. Uczeń umie umiejscowić wydarzenie w czasie:

- potrafi określić wiek wydarzenia jeżeli ma podaną jego datę,
- potrafi określić czy wydarzenie miało miejsce w pierwszej czy drugiej połowie wieku
- umie zapisać wiek rzymskimi cyframi
- wymienia epoki historyczne w kolejności, wie jakie wydarzenie je zapoczątkowały
- wymienia epoki w historii kultury europejskiej w kolejności

9. Uczeń umie wskazać zabytki piśmiennictwa egipskiego, cywilizacji Mezopotamii, chińskiego, alfabetu fenickiego.